

Posudek oponenta diplomové práce

Název práce: Působení dramatické výchovy a globální výchovy na utváření osobnosti žáka mladšího školního věku

Autorka: Martina Vrátná

Vedoucí práce: Mgr. Radmila Svobodová

Oponent: Mgr. Radek Marušák

Diplomová práce Martiny Vrátné se zabývá uplatněním dramatické výchovy a globální výchovy v základní škole, konkrétně na 1. st. ZŠ. Diplomantka obsahem své práce reaguje na současné problémy školství – potřebu skutečně hluboké vnitřní transformace školy, potřebu reagovat na současné výzvy, které přináší globalizovaný svět a naše odpovědnost za budoucí generace.

Struktura a kompozice práce vychází z modelu teoretická část – praktická část s reflexí. V teoretické části se Martina Vrátná zabývá charakteristikou mladšího školního věku, problematikou dramatické výchovy a jejího uplatnění v současné škole, globální výchovou a jejími základními znaky, cíli, principy. Teoretická část je opřena o studium odborné literatury i vlastní autorčinu zkušenost, je psána velmi přehledně, srozumitelně, přitom však diplomantka dokazuje znalost oboru a své schopnosti posuzovat témata v teoretické rovině a souvislostech. V některých pasážích má teoretická část podobu odborné kompilace či výtahu – je tomu tak zejména v kapitolách věnovaných globální výchově, kde autorka vychází pouze ze dvou zdrojů. U částí věnovaných vývojové psychologii mi naopak odkaz na zdroje chybí. Přesto teoretická část velmi kvalitně mapuje téma, které si autorka zvolila pro svou diplomovou práci.

Otázky pro obhajobu vycházející z teoretické části:

Ztotožňuje se autorka s definicí dramatické výchovy tak, jak ji cituje na str. 20 (citován J. Valenta)? Jaké základní principy určují dramatickou výchovu v rámci kurikula současné školy?

V části praktické popisuje diplomantka několikadenní projekt Žijeme jinak, který realizovala v 1. třídě ZŠ. Projekt reaguje na současné globální problémy lidstva, na potřebu trvale udržitelného rozvoje. Autorka se velmi odvážně pustila do zásadních témat současného lidstva, z její práce je znát velká míra angažovanosti. Tento fakt přináší do výuky zásadní pozitivum – učitel, který věří tomu, co dětem předává, jako důležité pozitivní hodnotě, sám se jí řídí a potřeba předat ji dětem vychází z jeho vnitřního přesvědčení nikoli z nadiktovaných osnov či obsahů učebnice, takový učitel je pro děti velmi výrazným motivačním faktorem, dokáže děti lépe zaujmout, strhnout svým vlastním přesvědčením, zaujetím. Zároveň však tato angažovanost přináší i jisté nebezpečí – takovému učiteli se někdy může stát, že přes „svaté přesvědčení“ nevidí samotné děti – jejich potřeby, zájmy, schopnosti, možnosti myšlení a prožívání. Myslím, že diplomantka ukázala ve své práci obé. Mou radou do budoucna tedy je, aby si ponechala ono pozitivní, ale v některých místech myslela více na děti – odkrývala věci tak, jak je vlastní tomuto věku, dávala větší prostor hledání dětí, jejich vlastní cestě (koneckonců sama nazývá tento soubor činností projektem, tedy takovou strategií výuky, která s vlastní iniciativou a aktivitou dětí výrazně počítá, a to nikoli pouze v rovině učitelem určených činností).

Oporou pro uchopení jednotlivých témat je indiánská tematika. Popisované části projektu jsou ukázkou využití různých strategií výuky a metod. Sama dramatická výchova je zde zastoupena v míře menší, než signalizuje název práce, přesto však autorka vědomě užívá vstupů do role, práci s fikcí a situací. Většímu uplatnění dramatické výchovy však uškodilo,

že autorka pojímá témata velmi široce, obecně. Konkretizace obecně lidského tématu do „hmatatelné“ situace, k níž se vztahují konkrétní osoby – postavy, se v projektu děje pouze ojediněle. Diplomantka sama v části teoretické hovoří o konkrétním myšlení dětí, některá témata však svou abstraktností, obecností věku první třídy neodpovídají, přesněji – je nutné hledat k nim cestu, která vychází ze znalosti dětí tohoto věku. Ne vždy se tak v projektu děje. Přesto však popisované dny nabízejí bohatou škálu metod a pro děti byly jistě zajímavou cestou za indiány, ale zejména za našimi problémy, cestou k naší Zemi, její současnosti, ale hlavně budoucnosti.

Otázky vycházející z části praktické:

Proč jednotlivým blokům chybí zacílení? Jaký je hlavní cíl projektu? Mohla by diplomantka vybrat některý ze dnů projektu, popsat cíle i míru jejich naplnění v onom dni?

Na str. 71 uvádí autorka otázky, které zvolila pro rozhovor s dětmi. Jak je nyní hodnotí?

Proč diplomantka nazývá úvodní lekce strukturovaným dramatem?

Jaké znaky považuje autorka zásadní pro projektové vyučování?

Práci považuji za velmi zajímavý příspěvek zejména k tématu globální výchovy. Práci doporučuji k obhajobě.

Radek Marušák